

לכבוד,

דוד טרגין, רו"ח
רשות ניירות ערך - מחלקת תאגידיים

רח' כנפי נשרים 22,

ירושלים

באמצעות מערכת המגנ"א (טופס לא פומבי)

ג.א.נ.,

הנדון: פנייה מקדמית בקשר עם הטיפול החשבונאי בהסכמי רכישת ומכירת גז טבעי בישראל

סימוכין: שיחותנו הטלפונית מיום 19 במרץ 2019.

בהמשך לפנייה המקדמית שבנדון ולשיחתנו הטלפונית שבסימוכין, להלן התייחסויותינו - או פי סי אנרגיה בע"מ ("החברה") - לשאלת המשך של סגל הרשות בדבר האופן בו יש לפרש את המונח "סילוק נטו במזומן" שבסעיפי התחולה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 – מכשירים פיננסיים (להלן – "IFRS 9" או "התקן").

בהתחשב במכלול העובדות והנסיבות ולאור הנימוקים המוצגים להלן, החברה בדעה כי חוזי הגז בהם נקשרה חדרה אינם מהווים חוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי המסולקים נטו במזומן - כמשמעות מונח זה ב-IFRS 9, זאת מהנימוקים הבאים (נוסף על הטענות והנימוקים שנידונו במסגרת הפנייה המקדמית שבנדון והתייחסויותינו הנוספות):

- **מהות ההסכמים** – כפי שצוין בפנייה המקדמית ובמכתבינו האחרון, IFRS 9 הינו תקן אשר נועד לעסוק במכשירים פיננסיים, אשר מוציא מתחולתו חוזים לרכישת או מכירת פריטים לא פיננסיים. עם זאת, סעיפי התחולה של התקן נועדו להחיל את הוראות התקן לגבי חוזים מסוימים לרכישת או מכירת פריטים לא פיננסיים, הניתנים לסילוק נטו במזומן (או באמצעות מכשיר פיננסי אחר). כפי שהוסבר בהרחבה (בפרט במכתבינו האחרון), סעיפי התחולה של התקן אשר דנים בחוזים אלה, נועדו לכלול חוזים שעל אף שבצורתם המשפטית הם אינם מכשירים פיננסיים, מבחינת מהותית הם מתנהגים כמו מכשירים פיננסיים. אף מבלי להיכנס לשאלה בדבר היות הסכמי הגז שבבסיס הדיון ניתנים לסילוק נטו במזומן או לאו, החברה בדעה כי בהסתכלות על מהות הסכמי הגז אין מדובר בחוזים אשר מתנהגים כמו מכשירים פיננסיים ועל כן לא יהיה זה סביר להחיל עליהם את הוראות IFRS 9.

- **'סילוק נטו במזומן'** – סעיף 2.6 לתקן מציין כי ישנן אפשרויות שונות שבהן חוזה לרכישת או מכירת פריט לא פיננסי יכול להיות מסולק נטו במזומן, ומציין כי אפשרויות אלה כוללות את ארבעת המקרים הבאים:

- א. כאשר תנאי החוזה מתירים לכל אחד מהצדדים לסלק אותו נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים;
- ב. כאשר היכולת לסלק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, אינה באה לידי ביטוי מפורש בתנאי החוזה, אך לישות נוהג של סילוק חוזים דומים נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (על ידי התקשרות בחוזים מקוזים עם הצד שכנגד או על ידי מכירת החוזה לפני מימושו או פקיעתו);
- ג. כאשר לגבי חוזים דומים, לישות נוהג של קבלת נכס הבסיס ומכירתו זמן קצר לאחר קבלתו, במטרה להפיק רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר (dealer's margin) בטווח הקצר; וכן

ד. כאשר הפריט הלא פיננסי נשוא החוזה ניתן בנקל להמרה למזומן.

כפי שתואר בהרחבה במסגרת הפנייה המקדמית, חוזי הגז שבבסיס הדיון בהם נקשרה החברה אינם עומדים באף אחד מהסעיפים לעיל, אף לא בסעיף קטן (ג), שבו נכללת האפשרות הקרובה ביותר למקרה הנדון. זאת, מאחר ולא קיים נוהג מהעבר וגם לא התגבש נוהג עם הכניסה להסכמי הגז עם אנרגיאן והרוכש, של קבלת גז טבעי ומכירתו תוך זמן קצר במטרה להפיק רווח תנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר (dealer's margin).

משמעות הדבר כי מאחר ולא מתקיימת אף אחת מהאפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן לגבי הסכמי הגז הנדונים, הרי שלא מתקיימים הקריטריונים לסילוק נטו במזומן ועל כן הסכמי הגז הינם מחוץ לתחולת התקן. מכל מקום, כפי שצוין במכתבינו האחרון, בהסתכלות כוללת, המתחשבת במהות המסחרית והכלכלית של הסכמי הגז מול אנרגיאן והרוכש, ההתקשרות בהסכמי הגז נעשתה במטרה לשרת את צרכי השימוש העצמי (own-use) של חדרה, זו מהותה והיא נועדה לשרת את צרכי השימוש העצמי בלבד.

על אף האמור לעיל, מהנוסח הקיים בתקן לא ברור האם ארבעת האפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן הינן בגדר "רשימה סגורה" או שהן בגדר דוגמאות בלבד. לפיכך, עשויה לעלות טענה לפיה ייתכנו אפשרויות נוספות (מעבר לארבעת האפשרויות המנויות בתקן) לסילוק נטו במזומן. **החברה בדעה כי אף אם באופן תיאורטי עשויות להיות אפשרויות נוספות לסילוק נטו במזומן (מעבר לאלו המנויות בסעיף 2.6 לתקן), יש לתת משקל רב בבחינה לארבעת האפשרויות הקיימות בתקן¹, ומכל מקום אין בכך בכדי לשנות את מסקנת החברה לפיה הסכמי הגז אינם ניתנים לסילוק נטו במזומן במקרה הנדון, ומשכך הם מחוץ לתחולת IFRS 9:**

- כאמור לעיל, מבין ארבעת האפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן, האפשרות הקרובה ביותר למקרה הנדון היא זו המתוארת בסעיף קטן (ג) (למעט הנושא של נוהג ומטרה). אילו הייתה אפשרות נוספת, לפיה החוזים בהם נקשרה החברה נחשבים ככאלה שמסולקים נטו במזומן (לאור מכירות הגז העודפות), הרי שאפשרות זו צריכה הייתה להיות דומה לאפשרות המתוארת בסעיף קטן (ג), אך מבלי להביא בחשבון את קיומו של נוהג וללא הסיפא של סעיף זה לעניין המטרה. מצב זה מביא לסתירה לוגית, שהרי אם מכירות הגז הטבעי לכשעצמן מהוות סממן לסילוק נטו במזומן, הרי שלא היה צורך בסעיף קטן (ג) בנוסחו הנוכחי ומלכתחילה ניתן היה להסתפק בנוסח רחב יותר.

- על אף שמהנוסח הקיים בתקן (ובחלק מהפרשנויות של הפירמות הבינלאומיות הגדולות) עשוי להשתמע כי האפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן הינן בגדר דוגמאות בלבד, ישנן פרשנויות ומדריכים מקצועיים שונים שנוסחם תומך יותר בכך שמדובר ברשימה סגורה וממצה. כך למשל, פרשנות פירמת ראיית החשבון הבינלאומית KPMG (ובמידה מסוימת גם פרשנות Deloitte), כמו גם מדריך מקצועי של פירמת ראיית החשבון הבינלאומית PwC העוסק בחברות הפועלות בענף הנפט והגז (ראו נספח א').

- מכל מקום, לא מצאנו אף פרשנות או ספרות מקצועית אשר כוללת דוגמה לחוזה לרכישה או מכירה של פריט לא פיננסי הניתן לסילוק נטו, אשר איננו מקיים את אחת מהאפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן. לדעתנו הרי זה מתבקש שבמידה וישנן חלופות נוספות לסילוק נטו, היה להם אזכור כלשהו בספרות המקצועית.

¹ ראו בהקשר זה את מכתבינו האחרון לעניין הפרשנות הצרה של סעיפי התחולה של התקן, שלדעתנו מתחייבת, בשל הרציונל העומד אחריהם.

- בבסיס למסקנות של התקן (ראו נספח ב') מאוזכרות האפשרויות המנויות בסעיף 2.6 לתקן, ככאלו שיגדירו חוזה לרכישה או מכירה של פריט לא פיננסי ככזה הניתן לסילוק נטו. להבנתנו, סעיף BCZ2.18 לבסיס למסקנות עשוי להצביע על כך שכוונת ה-IASB הייתה להתמקד בארבעת האפשרויות המנויות כיום בתקן.
- עוד מצוין בבסיס למסקנות של התקן כי אופן הסילוק בלבד איננו קובע באופן מוחלט וסופי את המסקנה בדבר התחולה, אלא נדרשת גם בחינה של המטרה ואופן הניהול של החוזה ושל המודל העסקי של הישות. כפי שצוין בפנייה המקדמית כמו גם בהתייחסויותינו הנוספות, המודל העסקי של החברה אינו כולל פעילויות של סחר בגז טבעי, וההתקשרות בהסכמי הגז נעשתה במטרה לשרת את צרכי השימוש העצמי (own-use) של החברה והיא נועדה לשרת את צרכים אלו בלבד. מתוך ראיית השימוש העצמי כך גם מנוהלים הסכמי הגז; כלומר, מכירות הגז מתבצעות בדרך של התקשרות ארוכת טווח בהסכם עם הרוכש שנועדה לספק פתרון ארוך טווח לבעיית כמויות הגז העודפות שנאלצה חדרה לקחת על עצמה, תוך כוללת על צרכי השימוש העצמי שלה (להבדיל מהתקשרויות קצרות טווח למכירת גז טבעי או אף מסחר יומי בגז, שמטבע הדברים עשויות היו להיות מנוהלות בצורה שונה).
- תקן חשבונאות בינלאומי 32 – מכשירים פיננסיים: הצגה – IAS 32, כולל סעיף זהה (סעיף 9) בו לא נכללות אפשרויות נוספות או עקרונות נוספים לעניין נושא הסילוק נטו.

נשמח לעמוד לרשותכם במתן הסברים נוספים.

בכבוד רב,

או פי סי אנרגיה בע"מ

נספחים

נספח א' – ספרות מקצועית:

KPMG - Insights into IFRS 15th Edition 2018-19:

7.1.210.10 A commitment to buy or sell a non-financial item is considered settled net in cash if:

- the terms of the contract permit either party to settle net in cash or another financial instrument or by exchanging financial instruments - e.g. a written option that permits cash settlement;
- the entity has a past practice of settling similar contracts net in cash or other financial instruments or by exchanging financial instruments;
- the entity has a past practice of taking delivery of the underlying and selling it within a short period after delivery for trading purposes; or
- the non-financial item that is subject to the contract is readily convertible into cash. [IAS 32.9, IFRS 9.2.6]

Deloitte (Deloitte International IFRS Commentary (iGAAP):

Net settlement can be in cash, another financial instrument, or by exchanging financial instruments. **It can be achieved in many ways:**

[IFRS 9:2.6]

- (a) the contractual terms may permit either party to settle net in cash or by exchanging financial instruments;
- (b) settlement may not be explicit under the terms of the contract, but the entity may have a past practice of net settling similar contracts (see [2.5.3](#));
- (c) for similar contracts, the entity may have a past practice of taking delivery of the underlying and selling it within a short period after delivery for the purpose of generating a profit from short-term price fluctuations or from dealer's margin; or
- (d) the non-financial item that is the subject of the contract may be readily convertible to cash.

PwC (Financial reporting in the oil and gas industry, IFRS, 2017):

The 'net settlement' notion in IAS 39.6 is quite broad. **A contract to buy or sell a non-financial item can be net settled in any of the following ways:**

- (a) the terms of the contract permit either party to settle it net in cash or another financial instrument;
- (b) the entity has a practice of settling similar contracts net, whether:
 - with the counterparty;
 - by entering into offsetting contracts; or
 - by selling the contract before its exercise or lapse;
- (c) the entity has a practice, for similar items, of taking delivery of the underlying and selling it within a short period after delivery for the purpose of generating a profit from short-term fluctuations in price or dealer's margin; or
- (d) the commodity that is the subject of the contract is readily convertible to cash [IAS 39.6].

נספח ב' – בסיס למסקנות (IFRS 9):

Before the amendments in 2003, IAS 39 and IAS 32 were not consistent with respect to the circumstances in which a commodity-based contract meets the definition of a financial instrument and is accounted for as a derivative. The IASB concluded that the amendments should make them consistent on the basis of the notion that a contract to buy or sell a non-financial item should be accounted for as a derivative when it (i) **can be settled net or by exchanging financial instruments** and (ii) is not held for the purpose of receipt or delivery of the non-financial item in accordance with the entity's expected purchase, sale or usage requirements (a normal purchase or sale). **In addition, the IASB concluded that the notion of when a contract can be settled net should include contracts:**

- (a) Where the entity has a practice of settling similar contracts net in cash or another financial instrument or by exchanging financial instruments;
 - (b) For which the entity has a practice of taking delivery of the underlying and selling it within a short period after delivery for the purpose of generating a profit from short-term fluctuations in price or dealer's margin; and
 - (c) In which the non-financial item that is the subject of the contract is readily convertible to cash.
- [IFRS 9.BC22.18]

The IASB noted that in such situations hedge accounting would not be an efficient solution because entities manage a net position of derivatives, executory contracts and physical long positions in a dynamic way. Consequently, the IASB considered amending the scope of IAS 39 so that it would allow a commodity contract to be accounted for as a derivative in such situations. The IASB considered two alternatives for amending the scope of IAS 39:

- (a) allowing an entity to elect to account for commodity contracts as derivatives (ie a free choice); or
- (b) accounting for a commodity contract as a derivative if that is in accordance with the entity's fair value-based risk management strategy.

[IFRS 9.BC22.25]

The IASB noted that giving an entity the choice to account for commodity contracts as derivatives would be tantamount to an elective 'own use' scope exception, which would have outcomes that would be similar to the accounting treatment in US GAAP. This approach would, in effect, allow an entity to elect the own use scope exception instead of derivative accounting at inception or a later date. Once the entity had elected to apply the scope exception it would not be able to change its election and switch to derivative accounting.

[IFRS 9.BC22.26]

However, the IASB noted that such an approach would not be consistent with the approach in IAS 39 because:

- (a) **The accounting treatment in accordance with IAS 39 is dependent on, and reflects, the purpose (ie whether it is for 'own use')** for which the contracts to buy or sell non-financial items are entered into and continue to be held for. This is different from a free choice, which would allow, but not require, the accounting treatment to reflect the purpose of the contract.
- (b) In accordance with IAS 39, if similar contracts have been settled net, a contract to buy or sell non-financial items that can be settled net in cash must be accounted for as a derivative. Hence, a free choice would allow an entity to account for a commodity contract as a derivative regardless of whether similar contracts have been settled net in cash.

Consequently, in the Exposure Draft *Hedge Accounting* (the '2010 Hedge Accounting Exposure Draft'), the IASB decided not to propose that entities can elect to account for commodity contracts as derivatives.

[IFRS 9.BCZ2.27]

Alternatively, the IASB considered applying derivative accounting to commodity contracts if that is in accordance with the entity's underlying business model and how the contracts are managed. **Consequently, the actual type of settlement (ie whether settled net in cash) would not be conclusive for the evaluation of the appropriate accounting treatment. Instead, an entity would consider not only the purpose (based solely on the actual type of settlement) but also how the contracts are managed.** As a result, if an entity's underlying business model changes and the entity no longer manages its commodity contracts on a fair value basis, the contracts would revert to the own use scope exception. This would be consistent with the criteria for using the fair value option for financial instruments (ie eliminating an accounting mismatch or if the financial instruments are managed on a fair value basis).

[IFRS 9.BCZ2.28]